

باسمه تعالی

عوامل جلب محبت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

کاری از گروه تولید محتوای معاونت فرهنگی و تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
حجت الاسلام والمسلمین ناصر قربانی*

مقدمه

خداوند می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ»؛ [۱] ای اهل ایمان [در برابر حوادث] شکیبایی کنید، و دیگران را هم به شکیبایی وادارید و با یکدیگر [چه در حال آسایش چه در بلا و گرفتاری] پیوند و ارتباط برقرار کنید و از خدا پروا نمایید تا رستگار شوید». از جمله احادیثی که ذیل این آیه ذکر شده است، کلام شیوایی از امام باقر (علیه السلام) است که می‌فرماید: «إِصْبِرُوا عَلَىٰ أَذَاءِ الْفَرَائِضِ وَصَابِرُوا عَذْوَكُمْ وَرَابِطُوا إِمَامَكُمْ الْمُتَنَتِّظَ (عجل الله تعالی فرجه الشریف)»؛ [۲] بر انجام واجبات صبر، و در مقابل دشمنان صبورانه مقاومت کنید و ارتباط خود را با امام محکم نمایید». از این رو بایسته است هر مسلمانی امام خود را بشناسد و با او رابطه محکم برقرار کند. از جمله عوامل ایجاد این رابطه محکم، اعمالی است که موجب جلب محبت آن بزرگواران می‌شود؛ زیرا محبت و تأیید آن ذوات مقدسه، نشان‌دهنده پیوندی است که خدای متعال در این آیه شریفه به آن اشاره فرموده است.

انواع محبت

در میان انواع علائق و محبت‌ها، بعضی ذاتی و تا حدودی غیر اختیاری هستند؛ مانند محبت پدر و مادر به فرزند و برخی در اثر ارتباط و انس با افراد به وجود می‌آید؛ مانند بسیاری از دوستی‌های متداول در جوامع انسانی. البته جمع میان این دو نیز ممکن است؛

مانند فرزندی که حب ذاتی پدر و مادر خویش را دارد و در کنار آن با فرمانبرداری و
خشنود کردن دل آنان بر آن محبت ذاتی می‌افزاید. مطابق روایتی همه ما مسلمانان از
فرزندان معنوی پیامبر اکرم (علیه السلام) و علی مرتضی (علیه السلام) هستیم. پیامبر
اعظم (علیه السلام) فرموده است:

أَنَا وَ عَلِيٌّ أَبَوَا هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ لَحَقْنَا عَلَيْهِمْ أَعْظَمُ مِنْ حَقِّ أَبَوَى وَلَدَتِهِمْ فَإِنَّهَا تُنْفِذُهُمْ إِنْ أَطَاعُونَا
مِنَ النَّارِ إِلَى دَارِ الْقَرَارِ وَ نَلْحَقُهُمْ مِنَ الْعُبُودِيَّةِ بِخِيَارِ الْأَحْرَارِ؛ [۳] من و علی پدران این امت
هستیم و حق ما بر آنان از حق پدرانشان که آنان را به دنیا آورده‌اند، بیشتر است؛ زیرا ما
آنان را در صورت اطاعت از آتش جهنم نجات داده و به قرارگاه ابدی (بهشت جاوید)
می‌بریم و به واسطه عبودیت خدا، به برگزیدگان آزاده ملحق می‌سازیم.

بنابراین باید با انجام کارهای نیک، محبت و توجه بیشتر و مهربانانه آن حضرات را به خود
جلب کنیم؛ چنانکه امام صادق (علیه السلام) فرموده است: «شِيعَتُنَا خُلِقُوا مِنْ فَاضِلِ طِينَتِنَا وَ
عُجِنُوا بِمَاءٍ وَلَا يَتَنَا يَحْزَنُونَ لِحَزْنِنَا وَ يَفْرَحُونَ لِفَرَحِنَا؛ [۴] شیعیان ما از بقیه خمیرمایه اولیه
آفرینش ما آفریده شده‌اند. ولایت ما در سرشت آنان عجین گشته است و آنان با خوشی ما
خوشحال و با ناراحتی ما ناراحتند». امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) نیز می‌فرماید:
«وَ إِنَّا غَيْرُ مُهْمَلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ وَ لَا نَاسِينَ لِذِكْرِكُمْ وَ لَوْ لَا ذَلِكَ لَنَزَلَ بِكُمْ اللَّأْوَاءُ وَ اصْطَلَمَكُمُ
الْأَعْدَاءُ؛ [۵] ما در رسیدگی و سرپرستی شما کوتاهی و اهمال نکرده و یاد شما را از خاطر
نبرده‌ایم که اگر جز این بود، دشواری‌ها و مصیبت‌ها بر شما فرود می‌آمد و دشمنان، شما
را ریشه کن می‌نمودند». آیت الله بهجت؛ در این باره می‌فرماید:

او عَيْنُ اللَّهِ النَّاطِرَةِ وَ أُذُنُهُ الْوَاعِيَةُ است و جلوتر از ماها می‌شنود حرف ما را؛ بلکه خودمان
که حرف می‌زنیم، این صدا از لب می‌آید به طرف گوش، فاصله‌ای دارد، او جلوتر از این

فاصله حرف ما را می شنود، از خودمان کلام خودمان را؛ آن وقت آیا ما می توانیم کاری بکنیم که او نفهمد. می توانیم کاری بکنیم که او نداند ... چرا کاری نمی کنید که همیشه خودتان را پیشِ آن حضرت ببینید، او ما را می بیند و ما او را نمی بینیم؛ پس چرا این قدر دوریم. [۶]

دوست نزدیکتر از من به من است وین عجب تر که من از وی دورم

چه کنم با که توان گفت که او در کنار من و من مهجورم [۷]

راهبردهای افزایش جلب محبت حضرت صاحب الامر (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

۱. معرفت و اطاعت از خداوند

اولین قدم برای جلب محبت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، ایجاد نوعی قرابت و سنخیت میان خود و وجود اطهر و قدسی حضرت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است. وجود مقدس امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، عارف به خداوند متعال و مطیع محض فرامین الهی است. کسی می تواند توجه و محبت حضرت را به خود جلب کند که بکوشد در حد مقدور شبیه به آن حضرت باشد. اگر این سنخیت و شباهت نسبی شکل نگیرد، محبت آن حضرت نیز جلب نخواهد شد. حضرت آیت الله بهجت در این باره می گوید:

راه ایجاد ارتباط با اهل بیت: و مخصوصاً حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) عبارت است از: معرفت خداوند متعال، اطاعت محض از پروردگار. این دو موجب حب به خداوند و محبت نسبت به همه آنها که خدا آنان را دوست می دارد،

به ویژه موجب علاقه و ارتباط با محمد و آل محمد (علیه السلام) می شود که نزدیک ترین آنها به ما حضرت صاحب الامر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) است. [۸]

بنابراین عدم شناخت خدا و انجام گناه و نافرمانی، از مهم ترین موانع جلب محبت حضرت حجت است. وقتی انسان با شناخت درست خدا، در راه اطاعت او و دوری از معاصی بکوشد و سعی کند کارهایی که در محضر حضرت حق انجام می دهد، مورد رضای او باشد؛ قطعاً مورد عنایت و توجه حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) قرار خواهد گرفت. بنابراین آنچه اهمیت دارد و باید فزونی یابد، محبت است. یک محب در صورتی که ببیند محب او به دنبال برآوردن خواسته اوست، حتماً به محب خود توجه می کند و موجب جلب محبت او می شود. خواست امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) از ما چیزی جز شناخت خدا و اطاعت از پروردگار متعال نیست.

۲. طهارت نفس

یکی از مهم ترین راه ها برای ارتباط با حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و جلب محبت ایشان، کسب طهارت ظاهری و باطنی است. طهارت باطنی از طریق انجام واجبات و ترک محرمات الهی حاصل می شود. قطعاً یکی از عوامل دوری انسان از امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و قطع محبت و ارتباط روحی و معنوی با ایشان، ناخشنودی آن حضرت از کوتاهی در انجام این وظیفه مهم است؛ چرا که حضرت (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، ولی الله و خلیفه خداوند بر روی زمین هستند و خشنودی ایشان زمانی به دست می آید که خداوند از انسان خشنود باشد. بنابراین هر آنچه که موجب رضایت و قرب به حضرت حق می شود، همان نیز موجب رضایت و نزدیکی به امام

زمان (عجل الله تعالى فرجه الشريف) و موجب جلب محبت آن حضرت خواهد شد. آن حضرت در توقیع شریف به شیخ مفید می‌فرماید:

نامه‌ای به برادر با ایمان و دوست رشید ما ... شیخ مفید که خداوند عزت وی را مستدام بدارد. سلام خداوند بر تو ای کسی که در دوستی ما به زیور اخلاص آراسته‌ای و در اعتقاد و ایمان به ما دارای امتیاز مخصوصی هستی ... از تمام حوادث و ماجراهایی که بر شما می‌گذرد، کاملاً مطلع هستیم و هیچ چیز از اخبار شما بر ما پوشیده نیست ... اوامر و نواهی ما را متروک نگذارید و بدانید که علی‌رغم کراهت و ناخشنودی کفار و مشرکان، خداوند نور خود را تمام خواهد کرد ... من که ولی خدا هستم، سعادت پویندگان راه حق را تضمین می‌کنم ... پس سعی کنید اعمال شما طوری باشد که شما را به ما نزدیک سازد و از گناهانی که موجب نارضایتی ما را فراهم نماید، بترسید و دوری کنید ... عدم التزام به دستور ما موجب می‌شود که بدون توبه از دنیا بروند و دیگر ندامت و پشیمانی نفعی نخواهد داشت. خداوند شما را با الهامات غیبی خود ارشاد و توفیقات خویش را در سایه رحمت بی‌پایانش نصیب شما بفرماید ... [۹]

آن حضرت در این نامه بارها به انجام دستورات الهی و نهی از ارتکاب محرمات امر کرده و آن را موجب قرب یا بُعد از خود دانسته است. از اخلاص و طهارت نفس شیخ مفید تمجید کرده و وجود این یار مخلص را از نعمات الهی دانسته است. این نشانه‌ها اینها ما را به آنچه که حضرت (عجل الله تعالى فرجه الشريف) را خشنود و یا ایشان را ناراضی می‌کند، رهنمون می‌سازد.

۳. توسل به ائمه اطهار علیهم السلام:

یکی از مهم‌ترین راه‌های رسیدن به محبت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) که همان رسیدن به رضایت الهی است، توسل به حضرت و سایر ائمه اطهار: است؛ چنانکه در زیارت جامعه می‌خوانیم: «وَمَنْ اِعْتَصَمَ بِكُمْ فَقَدْ اِعْتَصَمَ بِاللَّهِ» [۱۰] هر آن کس که به شما متمسک و متوسل شد، به خداوند متوسل شده و به ریسمان الهی چنگ زده است.»

در میان معصومین:، توسل به حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) بیشتر سفارش شده است. در زیارت ناحیه مقدسه می‌خوانیم: «فَلَا تَدْبُنْكَ صَبَاحًا وَمَسَاءً وَلَئِنْ عَلَيْنَاكَ بَدَلُ الدُّمُوعِ دَمًا» [۱۱] هر صبح و شام بر تو گریه و شیون می‌کنم و در مصیبت تو به جای اشک، خون می‌گیرم». این فرمایش حضرت، راهنمای بسیار گویایی است تا همگان بدانند که سرچشمه نجات و فلاح کجاست و با تبعیت از ایشان در توجه به حضرت اباعبدالله (علیه السلام) است که می‌توانیم موجبات توجه و محبت بیش از پیش ایشان را فراهم کنیم .

یکی از نزدیکان امام خمینی؛ می‌گوید:

امام؛ در زیارات مخصوص، از نجف به کربلا می‌رفتند و زیارت ابی عبدالله الحسین (علیه السلام) را انجام می‌دادند و وقتی که در تهران بودند، این زیارت به شکل دیگری انجام می‌شد. در تهران روزی چند ساعت قدم می‌زدند و در همین حال یا ذکر می‌گفتند و یا زیارت عاشورا می‌خواندند. در آن ساعت کمتر کسی نزدیک و مزاحم امام؛ می‌شد. علاقه امام به اهل بیت:، وصف‌ناشدنی است. امام؛ عاشق آن‌ها بود؛ عاشقی که تا صدای «یا حسین» بلند می‌شود، بی‌اختیار اشک می‌ریزد. امام؛ با اینکه در برابر مصیبت‌ها صابر بود و حتی در برابر مشکلاتی چون شهادت حاج آقا مصطفی اشک نریخت، اما به مجرد اینکه

یک روزه خوان می گفت: «السلام علیک یا ابا عبد الله»، قطرات اشک از دید گانش فرو می چکید. [۱۲]

حجت الاسلام رضایی، هم‌رزم شهید سلیمانی می گوید: «شهید سلیمانی دل سوخته دو چیز بود: یکی روزه امام حسین (علیه السلام)؛ آن چنانکه هر وقت روزه‌ای می شنید، اشک و سوگن متمادی داشت و دیگری هر وقت درباره امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) صحبت می شد، در فراق ایشان اشک می ریخت». [۱۳] یکی دیگر از مسئولان فرهنگی سپاه نیز در این باره می گوید: «حاج قاسم در جلسات خصوصی تا نامی از سیدالشهدا (علیه السلام) می آمد، به پهنای صورت اشک می ریخت و از شدت گریه شانه هایش می لرزید». [۱۴]

۴. محبت و مهرورزی نسبت به امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

یکی دیگر از راه‌های جلب محبت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، برقرار کردن ارتباط روحی با آن حضرت و مهرورزی نسبت به ایشان است. وقتی شخص همواره به فکر امام زمان خود باشد و با انجام وظایف شرعی خود و اهدای هدایای معنوی به آن حضرت مانند ذکر صلوات، قرائت قرآن کریم، صدقه برای سلامتی حضرت بکوشد محبت و توجه آن حضرت را به خود جلب کند، قطعاً امام معصوم نیز به او محبت خواهد نمود. امام رضا (علیه السلام) فرموده است: «الْإِمَامُ الْأَنِيسُ الرَّفِيقُ وَالْوَالِدُ الشَّفِيقُ وَالْأَخُ الشَّقِيقُ»؛ [۱۵] امام همدم و رفیق، پدر مهربان و برادر دلسوز است. اظهار محبت و اشتیاق به محبوب اصلی یعنی امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، از ویژگی‌های مؤمن واقعی است؛ چنانکه در دعای ندبه می خوانیم: «لَيْتَ شِعْرِي أَيْنَ اسْتَقَرَّتْ بِكَ النَّوَى، بَلْ أَيْ أَرْضٍ تُقْلِكَ أَوْ ثَرَى، أَمْ بَرَضَوَى أَمْ غَيْرَهَا أَمْ ذِي طَوَى»؛ [۱۶] ای کاش می دانستم در چه جایی منزل

گزیده‌ای و چه سرزمین و مکان تو را در بر گرفته است. آیا در کوه رضوی هستی و یا در جای دیگر و یا در ذی طوی هستی.»

۵. ابراز اندوه و حزن در فراق امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف)

حزن و اندوه درونی و واقعی در فراق امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و اظهار شوق به ملاقات با آن حضرت، یکی دیگر از راه‌هایی است که سبب نزدیکی انسان به امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و جلب محبت آن حضرت می‌شود. امام حسن عسکری (عجل الله تعالی فرجه الشریف) فرموده است: «وَلَا تَزَالُ شِيعَتُنَا فِي حُزْنٍ حَتَّى يَظْهَرَ وَلَدِي الَّذِي بَشَّرَ بِهِ النَّبِيُّ (عليه السلام)؛ [۱۷] شیعیان ما در اندوهی دائم به سر می‌برند تا فرزندی که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) نوید ظهورش را داده است، ظاهر شود.»

۶. خواندن نماز، ادعیه و زیارات

خواندن دعا و زیارات، از جهتی توسل و از جهتی ارتباط قلبی و رسیدن به معارف نابی است که ائمه: از طریق این متون به شیعیان رسانده‌اند و موجب معرفت بیشتر به امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) می‌شود. در رابطه با امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، مجموعه مهمی از نمازها، دعاها و زیارت‌های متعددی نقل شده است که در کتابی به نام صحیفه مهدیه [۱۸] گردآوری شده است. خواندن نماز امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، دعای ندبه، دعای فرج «الهی عظم البلاء» و ...، از اموری است که می‌تواند سبب شناخت امام زمان و جلب محبت آن حضرت شود.

کتب

ابن طاووس، علی بن موسی، اقبال الاعمال، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۹ق.
شمس الدین، سید مهدی، بهارانه، قم: مؤسسه توسعه فرهنگ قرآنی (متفق)، ۱۳۸۵ش.
صدوق، محمد بن علی، عیون اخبار الرضا، بیروت: مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۰۴ق.

طبرسی، احمد بن علی، الاحتجاج، مشهد: نشرالمرتضی، ۱۴۰۳ق.
کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۷ق.
مجلسی، محمدباقر، بحار الأنوار، چاپ هشتم، بیروت: الوفا، ۱۴۰۳ق.
مختاری، رضا، سیمای فرزندگان، چاپ ۲۶، قم: بوستان کتاب، ۱۳۹۷ش.
نعمانی، محمد بن ابراهیم، کتاب الغیبه، تهران: مکتبه الصدوق، ۱۳۹۷ق.
سایت‌ها

خبرگزاری ایسنا؛ «مهم‌ترین ویژگی‌های اخلاقی شهید سلیمانی از زبان هم‌رزمش»؛
۱۳۹۸/۱۱/۱۴، کد خبر: ۹۸۱۰۱۴۱۰۹۰۹.

خبرگزاری مشرق؛ «ما ملت امام حسینیم، چطور شعار یک ملت شد؟»؛ ۱۴۰۰/۰۵/۲۴، کد
خبر: ۱۲۵۹۰۴۸.

*کارشناسی ارشد مدرسی مبانی نظری اسلام.

[۲]. محمد بن ابراهیم نعمانی، الغیبه النعمانی، ص ۱۹۹؛ محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۲۴، ص ۲۱۹.

[۳]. محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۲۳، ص ۲۵۹.

[۴]. همان، ج ۵۳، ص ۲ و ۳.

[۵]. احمد بن علی طبرسی، الاحتجاج، ج ۲، ص ۳۲۳؛ محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۵.

[۶]. سید مهدی شمس‌الدین، بهارانه، ص ۵۹.

[۷]. مشرف‌الدین مصلح بن عبدالله شیرازی، گلستان سعدی، باب دوم در اخلاق درویشان، حکایت شماره ۱۱.

[۸]. سید مهدی شمس‌الدین، بهارانه، ص ۶۵.

[۹]. محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۵.

[۱۰]. محمد بن علی صدوق، عیون أخبار الرضا، ج ۲، ص ۲۷۴.

[۱۱]. محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۱۰۱، ص ۲۳۸.

[۱۲]. رضا مختاری، سیمای فرزندگان، ص ۱۵۰.

[۱۳]. خبرگزاری ایسنا؛ «مهم‌ترین ویژگی‌های اخلاقی شهید سلیمانی از زبان هم‌رزمش»؛ ۱۳۹۸/۱۱/۱۴، کد خبر:

۹۸۱۰۱۴۱۰۹۰۹

<https://www.isna.ir/news/98101410909>

[۱۴]. خبرگزاری مشرق؛ «ما ملت امام حسینیم، چطور شعار یک ملت شد؟»؛
۱۴۰۰/۰۵/۲۴، کد خبر: ۱۲۵۹۰۴۸.

<https://www.mashreghnews.ir/news/1259048>

[۱۵]. محمد بن یعقوب کلینی، الکافی، ج ۱، ص ۱۹۱.

[۱۶]. علی بن موسی ابن طاووس، اقبال الاعمال، ص ۲۹۸.

[۱۷]. محمدباقر مجلسی، بحارالانوار، ج ۵۰، ص ۳۱۷.

[۱۸]. این کتاب توسط سید مرتضی مجتهدی سیستانی به رشته تحریر درآمده و توسط
محمدجواد ظریف و محمدحسین رحیمیان تصحیح و ترجمه شده است.

منبع: پایگاه اطلاع رسانی بلاغ | ره توشه ماه رمضان ۱۴۴۳